

Huvudman

Stiftelsen Otto och Signe Broms
hemskola å Vackstanäs
stefan.ruocco@vackstanas.se

Ärendet

Tillsyn av Vackstanäsgymnasiet, anpassade gymnasiet, i Södertälje kommun; nu fråga om uppföljning av beslut den 5 maj 2025

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Stiftelsen Otto och Signe Broms hemskola å Vackstanäs att senast **torsdag den 13 augusti 2026** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande undervisning ges av legitimerade och behöriga lärare. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Stiftelsen Otto och Signe Broms hemskola å Vackstanäs inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Stiftelsen Otto och Signe Broms hemskola å Vackstanäs ska vidta följande åtgärder

1. Se till att undervisningen i matematik, naturkunskap och samhällskunskap bedrivs av legitimerade och behöriga lärare, om lärarna inte omfattas av något undantag från dessa krav. Huvudmannen ska i samband med redovisningen av vidtagna åtgärder den **13 augusti 2026** inkomma med de annonser som ligger till grund för rekrytering av legitimerade och behöriga lärare som har behörighet att undervisa i den anpassade gymnasieskolan. (2 kap. 13 och 18 §§ skollagen samt 2 kap. 13-15 a och 27 §§ förordning [2011:326] om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare).

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser beslut om betyg och betygskatalog samt skriftlig rutin för hantering av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.stockholm@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr 2024:8906) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har våren 2025 genomfört en tillsyn av Vackstanäsgymnasiet, anpassade gymnasiet, i Södertälje kommun. Tillsynen har omfattat bestämmelser gällande lärare, beslut om betyg och betygssättning samt skriftlig rutin för hantering av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning.

Skolinspektionen har den 5 maj 2025 beslutat att förelägga Stiftelsen Otto och Signe Broms hemskola å Vackstanäs att senast den 18 augusti 2025 vidta åtgärder för att avhjälpa brister rörande undervisning bedrivs av legitimerade och behöriga lärare, beslut om betyg och betygskatalog samt skriftlig rutin för hantering av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning.

Stiftelsen Otto och Signe Broms hemskola å Vackstanäs har den 15 augusti 2025 och den 11 september 2025 inkommit med en redovisning av vidtagna åtgärder med anledning av föreläggandet.

Skolinspektionen har i nu aktuellt ärende tagit ställning till om Stiftelsen Otto och Signe Broms hemskola å Vackstanäs har följt föreläggandet samt om påtalade brister har avhjälpats.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Undervisning ges av legitimerade och behöriga lärare

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen bedömde i beslut den 5 maj 2025 att det fanns brister i skolans arbete med att eleverna ges undervisning av legitimerade och behöriga lärare. Skolinspektionen konstaterade bland annat att flera lärare som undervisade i kurserna matematik, engelska, svenska, samhällskunskap, naturkunskap, hem- och konsumentkunskap, historia och estetisk verksamhet saknade speciallärarexamen med inriktning mot intellektuell funktionsnedsättning. En av lärarna saknade även lärarlegitimation. Eleverna hade undervisats i mer än ett läsår av obehöriga lärare.

Skolinspektionen beslutade den 5 maj 2025 att förelägga huvudmannen att vidta åtgärder för att se till att eleverna ges undervisning av legitimerade och behöriga lärare om de inte omfattas av något undantag. Skolinspektionen begärde även in annonser som legat till grund för rekrytering av legitimerade lärare som har behörighet att undervisa i den anpassade gymnasieskolan.

Av huvudmannens redovisning inför förevarande uppföljningsbeslut framgår bland annat att huvudmannen har annonserat för tre olika tjänster för lärare till bland annat den anpassade gymnasieskolan. En annons avsåg en tjänst som lärare i svenska, engelska och pedagogik för gymnasiet och anpassade gymnasiet med speciallärarexamen mot intellektuell funktionsnedsättning. Huvudmannen uppger att det inte var någon person med speciallärarexamen som sökte samt att de anställde en lärare för att undervisa på anpassade gymnasiet och på övriga gymnasiet. Det annonserades även för en speciallärare till den anpassade gymnasieskolan med legitimation i ämnena hem- och konsumentkunskap, estetisk verksamhet och lokalvård, som har en speciallärarexamen mot intellektuell funktionsnedsättning för anpassade gymnasiet. Den tredje tjänsten som annonserades avsåg ett vikariat som lärare på anpassade gymnasiet, med en speciallärarexamen mot intellektuell funktionsnedsättning för anpassade gymnasiet och legitimation i svenska, entreprenörskap och digital kompetens. Huvudmannen uppger att de inte fick några relevanta sökanden för dessa två tjänster, varpå två befintliga lärares tjänster förlängdes för ytterligare ett läsår.

Av inlämnad förteckning över undervisade lärare under höstterminen 2025 framgår att läraren som undervisar i historia har lärarlegitimation och en speciallärarexamen med specialisering mot intellektuell funktionsnedsättning, samt behörighet att undervisa i historia. Det framgår även att samma lärare har behörighet att undervisa i matematik och att läraren undervisar i kursen matematik nivå 1 tillsammans med en annan lärare, som saknar en speciallärarexamen med en inriktning mot intellektuell funktionsnedsättning. Läraren som undervisar i bland annat kurserna matematik nivå 2, naturkunskap och samhällskunskap har

lärarlegitimation, men saknar en speciallärarexamen med en inriktning mot intellektuell funktionsnedsättning.

Huvudmannen uppger i redovisningen att en lärare som är tjänstledig har ansökt och kommit in på speciallärarutbildningen mot intellektuell funktionsnedsättning. Vidare kommer huvudmannen att fortsätta uppmuntra lärare som undervisar i anpassade gymnasiet att gå speciallärarutbildningen mot intellektuell funktionsnedsättning. Huvudmannen uppger även att de erbjudit läraren som undervisar i matematik nivå 2, naturkunskap och samhällskunskap att påbörja speciallärarutbildningen, men att ansökningstiden hade gått ut.

Rättslig reglering

Endast den som har legitimation som lärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen (2 kap. 13 § skollagen).

För att vara behörig att undervisa i anpassade gymnasieskolan i andra ämnen än yrkesämnen krävs att läraren är behörig att undervisa i anpassade grundskolas årskurs 7–9. Behörig att undervisa där är den som avlagt speciallärarexamen med specialisering mot intellektuell funktionsnedsättning, och har en grundlärarexamen med behörighet för att undervisa i grundskolan mot arbete i årskurs 4–6. En sådan lärare är endast behörig att undervisa i det eller de ämnen som omfattas av lärarens examen. Läraren är dessutom behörig att undervisa i det eller de ämnesområden för vilket ett sådant ämne är relevant (2 kap. 13-15a, 27 §§ förordning [2011:326] om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare).

Av förarbetena till skollagen framgår att huvudmän har en skyldighet att för undervisning använda lärare som har en utbildning som är avsedd för den undervisning som han eller hon ska bedriva. Det övergripande syftet med reglerna är att så långt som möjligt säkerställa att elever får undervisning av lärare som har en utbildning för den undervisning de bedriver (prop. 2009/10:165, s. 262, 269 och 649).

Om det inte finns någon att tillgå inom huvudmannens organisation som uppfyller kraven på legitimation och behörighet eller om det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna, får en annan lärare bedriva undervisningen. En sådan lärare ska vara lämplig att bedriva undervisningen, och i så stor utsträckning som möjligt ha en utbildning som motsvarar den utbildning som är behörighetsgivande. En sådan person får bedriva undervisning under högst ett år i sänder. Detta gäller dock inte om undervisningen avser ett yrkesämne i anpassade gymnasieskolan (2 kap. 18 § skollagen).

Av förarbetena till bestämmelsen 2 kap. 18 § skollagen framgår att en person som enligt huvudregeln inte får användas för att bedriva en viss undervisning får användas för detta under högst ett år i sänder. I normalfallet bör det vara till terminens eller läsårets slut. Huvudmannen är efter denna tid skyldig att på nytt försöka finna en lärare som har en utbildning som är avsedd för undervisningen (prop. 2009/2010:165 s 653).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen inte fullt ut uppfyller författningarnas krav avseende legitimerade och behöriga lärare. Av utredningen framgår visserligen att huvudmannen annonserat för lärare med speciallärarexamen mot intellektuell funktionsnedsättning i bland annat kurserna svenska, engelska, estetisk verksamhet samt hem- och konsumentkunskap. Det framgår även att läraren som undervisar i ämnet historia har lärarlegitimation, behörighet att undervisa i ämnet samt en speciallärarexamen med specialisering mot intellektuell funktionsnedsättning. Skolinspektionen bedömer att huvudmannen har följt föreläggandet och avhjälpt brister i dessa delar.

Av utredningen framgår emellertid att obehörig lärare i den anpassade gymnasieskolan fortsatt undervisar elever i kurserna matematik, naturkunskap och samhällskunskap. Huvudmannen har inte, enligt inlämnad redovisning, försökt rekrytera legitimerade och behöriga lärare i dessa kurser och har heller inte anfört något skäl till att ett sådant rekryteringsförsök inte gjorts. Huvudmannen har dock uppgett att de uppmuntrar lärare att få behörighet för undervisning i den anpassade gymnasieskola samt erbjudit läraren som undervisar i kurserna att påbörja en speciallärarutbildning mot intellektuell funktionsnedsättning.

Av skollagen och förarbeten framgår att huvudregeln är att enbart den som har legitimation som lärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisning. Om det inte finns någon sådan lärare att tillgå inom huvudmannens organisation får en annan lärare bedriva sådan undervisning. Användandet av en lärare utan legitimation och utan rätt behörighet ska endast ske undantagsvis och under en begränsad tid. En sådan lärare får undervisa högst ett år i sänder, med undantag för lärare som undervisar i yrkesämnena i den anpassade gymnasieskolan. Huvudmannen är efter denna tid skyldig att på nytt försöka hitta en legitimerad och behörig lärare för den aktuella undervisningen.

Att huvudmannen inte försökt rekrytera legitimerade och behöriga lärare i den anpassade gymnasieskolan för kurserna matematik, naturkunskap och samhällskunskap trots att den undervisade läraren har undervisat i dessa ämnen i mer än ett år är en brist. Att huvudmannen erbjudit lärare som saknar speciallärarutbildning med specialisering mot intellektuell

funktionsnedsättning att få genomgå en sådan föranleder ingen annan bedömning.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Stiftelsen Otto och Signe Broms hemskola å Vackstanäs verksamhet vid Vackstanäsgymnasiet uppfyller inte fullt ut författningarnas krav vad gäller undervisning ges av legitimerade och behöriga lärare. Det finns därför skäl att förelägga Stiftelsen Otto och Signe Broms hemskola å Vackstanäs att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden utan konstaterade brister

Beslut om betyg och betygskatalog

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av Skolinspektionens beslut den 5 maj 2025 framgår att det fanns brister i Vackstanäsgymnasiet, anpassade gymnasiets, arbete gällande beslut om betyg och betygskatalog. Skolinspektionens utredning visade att en undervisande lärare, som saknar lärarlegitimation och har en visstidsanställning, självständigt har fattat beslut om betyg i flertal kurser. Det gällde både kurser för vilka läraren ensamt bedrev undervisningen samt kurser där undervisningen bedrevs tillsammans med en annan lärare. Det framgick även att några lärare inte hade signerat betygskatalogen för kurserna lokalvård samt matematik, som de hade undervisat och betygsatt elever i.

Huvudmannen har inkommit med en redovisning över betygskatalogen och beslut om betyg avseende vårterminen 2025. Av redovisningen framgår att läraren som saknar lärarlegitimation och har en visstidsanställning har fattat beslut om betyg samt signerat betygskatalogen tillsammans med en legitimerad lärare för kurser där båda lärare har undervisat i. Vidare framgår att obehöriga lärare har fattat beslut om betyg samt signerat betygskatalogen tillsammans med en lärare som är legitimerad. Det framgår även att lärarna som inte hade signerat betygskatalogen för kurserna lokalvård och matematik, som de hade undervisat i samt betygsatt, nu har signerat betygskatalogen för dessa kurser.

Rättslig reglering

Rektorn ska se till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar (3 kap. 14 § skollagen).

Betyg ska beslutas av den eller de lärare som bedriver undervisningen vid den tidpunkt när betyg ska sättas. Om läraren eller lärarna inte är legitimerade ska beslutet fattas tillsammans med en lärare som är legitimerad (3 kap. 16 § skollagen). Bestämmelsen gäller inte för lärare som saknar legitimation och är anställda utan tidsbegränsning för att bedriva undervisning i ett yrkesämne (8 kap. 1 c § gymnasieförordningen [2010:2039]).

Beslut om betyg ska dokumenteras i en betygskatalog. Rektorn ansvarar för att betygskatalogen förs (6 kap. 10 § skolförordningen).

Enligt Skolverkets föreskrifter om betygskatalog (SKOLFS 2011:123) ska den eller de som beslutar om ett betyg datera uppgiften i betygskatalogen och förse uppgiften med sin egenhändiga signatur. Om betygskatalogen förs elektroniskt får uppgiften i stället skrivas under elektroniskt (7 §).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Skriftlig rutin för hantering av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning**Omständigheter som ligger till grund för bedömningen**

Av Skolinspektionens beslut den 5 maj 2025 framgår att myndighetens utredning visade att det på Vackstanäsgymnasiet, anpassade gymnasiet, saknades en skriftlig rutin för hanteringen av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning. Att skolan saknade en sådan skriftlig rutin bedömdes vara en brist.

Huvudmannen har inkommit med en redovisning över vidtagna åtgärder med anledning av bristen. Av huvudmannens redovisning framgår att rektorn den 21 maj 2025 antagit en rutin för omhändertagande av mobil och annan kommunikationsutrustning.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att det för varje skolenhet ska finnas skriftliga rutiner för hanteringen av omhändertagande av mobiltelefoner och annan

elektronisk kommunikationsutrustning. Rektorn beslutar om sådana rutiner (5 kap. 4 e § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Beslutet har fattats av utredaren Fanny Lingqvist.

Utredaren Martina Gregic Hansson har varit föredragande i ärendet.